

U S T A W A

z dnia 18 lipca 1950 r.

o dostarczaniu środków przewozowych na rzecz wojska i służby bezpieczeństwa publicznego w czasie pokoju.

R o z d z i a ł 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Dostarczanie na rzecz wojska i służby bezpieczeństwa publicznego środków przewozowych w czasie pokoju następuje na zasadach i w trybie, określonych w niniejszej ustawie.

Art. 2. Za środki przewozowe w rozumieniu niniejszej ustawy uważa się: wozy z zaprzęgiem zwierzęcym, zwierzęta z uprzężą pociągową, zwierzęta wierzchowe i juczne z rzędem, środki przewozowe wodne, ciągniki, samochody, przyczepy, rowery, motocykle i inne pojazdy mechaniczne oraz samoloty.

R o z d z i a ł 2.

Zakres obowiązku dostarczania środków przewozowych.

Art. 3. Osoby fizyczne i prawne, mające w swoim władaniu środki przewozowe wymienione w art. 2, są obowiązane do ich dostarczania na potrzeby wojska i służby bezpieczeństwa publicznego.

Art. 4. Obowiązek, wymieniony w art. 3, polega na dostarczeniu:

- 1) środka przewozowego zdatnego do przewożenia osób i rzeczy wraz z niezbędnym paliwem względnie pasaż dla zwierząt oraz
- 2) obsługi zdolnej do prowadzenia środka przewozowego.

Art. 5. 1. Nie podlegają dostarczeniu środki przewozowe:

- 1) znajdujące się w posiadaniu przedstawicielstw dyplomatycznych i osób korzystających z prawa zakrajowości oraz urzędników konsularnych i personelu tych urzędów, jeżeli posiada obywatelstwo Państwa wysyłającego — z zastrzeżeniem wzajemności,
- 2) władz i urzędów państwowych oraz Narodowego Banku Polskiego,
- 3) pozostające w dyspozycji przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“,
- 4) sanitarne oraz używane do zaopatrywania zakładów społecznych służby zdrowia w żywność, sprzęt i leki,
- 5) przedsiębiorstw samochodowych, lotniczych, żeglugowych — przeznaczone do utrzymywania komunikacji publicznej,
- 6) ogiery i klacze, wpisane do ksiąg stadnych koni oraz ogiery uznane (art. 1 i 3 ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o nadzorze nad hodowlą koni — Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 23, poz. 154), a nadto ogiery i klacze zarodowe państwowych stad ogierów i państwowych stadnin koni,
- 7) klacze wysokożrebne oraz klacze ze źrebiętami ssącymi w okresie dwóch miesięcy.

2. Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrami: Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego oraz innymi zainteresowanymi ministrami może w drodze zarządzenia określić inne kategorie środków przewozowych, nie podlegające dostarczeniu.

Art. 6. W czasie trwania stanu wyjątkowego, w przypadkach klęsk żywiołowych oraz ze względu na interes obrony Państwa i bezpieczeństwa publicznego, mogą podlegać obowiązkowi dostarczenia także środki przewozowe, wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2), 3), 4) i 5), jeżeli dostarczenie innych środków przewozowych w potrzebnej ilości i we właściwym czasie jest niemożliwe.

R o z d z i a ł 3.

Zapotrzebowanie, dostarczanie i zwalnianie środków przewozowych.

Art. 7. 1. Władze i organy wojskowe oraz służby bezpieczeństwa publicznego zgłaszają pisemne zapotrzebowanie na dostarczenie środka przewozowego w prezydium rady narodowej gminy (miasta), z której środek przewozowy ma być dostarczony.

2. Władze i organy, wymienione w ust. 1, mogą zgłaszać zapotrzebowanie tylko na te środki przewozowe, które są niezbędne do przewozu osób lub rzeczy w związku z zadaniem służbowym oraz w związkach, koniecznych dla osiągnięcia tego zadania.

3. W zapotrzebowaniu należy wskazać: rodzaj, liczbę, termin i miejsce dostarczenia środków przewozowych, przypuszczalny czas korzystania z tych środków oraz uprawnionego do korzystania z nich.

4. Ministrowie Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego określają w drodze zarządzeń władze i organy wojskowe oraz służby bezpieczeństwa publicznego, uprawnione do zgłoszenia zapotrzebowania.

Art. 8. Na podstawie zgłoszonego zapotrzebowania prezydium gminnych (miejskich) rad narodowych wydają osobom wymienionym w art. 3 pisemny nakaz dostarczenia środka przewozowego.

Art. 9. 1. Obowiązek dostarczania środków przewozowych należy nakładać na osoby wymienione w art. 3 w miarę możliwości kolejno, równomiernie i z uwzględnieniem warunków gospodarczych i zawodowych oraz liczby posiadanych przez te osoby środków przewozowych.

2. Zasady kolejności dostarczania środków przewozowych określi w drodze zarządzenia Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrami: Komunikacji, Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego.

3. Nie można żądać dostarczenia środków przewozowych, które znajdują się w odległości większej niż dziesięć kilometrów od miejsca, do którego mają być dostarczone. W stosunku do mechanicznych środków przewozowych odległość ta nie może przekraczać pięćdziesięciu kilometrów.

4. W przypadkach wyjątkowych można żądać dostarczenia środków przewozowych bez względu na odległość, określoną w ust. 3.

Art. 10. 1. Nakaz dostarczenia środka przewozowego powinien zawierać w szczególności:

- 1) wskazanie osoby obowiązanej do dostarczenia środka przewozowego,
- 2) określenie rodzaju i liczby środków przewozowych,
- 3) oznaczenie obsługi środka przewozowego,
- 4) określenie terminu i miejsca dostarczenia środka przewozowego,
- 5) oznaczenie czasu, przez który środek przewozowy przypuszczalnie będzie używany,
- 6) pouczenie o skutkach niewykonania obowiązku dostarczenia środka przewozowego.

2. Prezydium gminnej (miejskiej) rady narodowej powinno doręczyć nakaz dostarczenia środka przewozowego niezwłocznie osobie, wskazanej w nakazie.

Art. 11. 1. W przypadkach, wymienionych w art. 6, gdy opóźnienie w uzyskaniu środka przewozowego grozi niebezpieczeństwem, a organy właściwe do wydania nakazu dostarczenia środka przewozowego nie są na miejscu obecne, władza lub organ wojskowy albo służby bezpieczeństwa publicznego, uprawniony do korzystania ze środka przewozowego (art. 7 ust. 3), może zwrócić się bezpośrednio do posiadacza środka przewozowego z żądaniem natychmiastowego jego dostarczenia. Żądanie to wyrażone na piśmie zastępuje nakaz prezydium rady narodowej.

2. W przypadku wymienionym w ust. 1 korzystający ze środka przewozowego powinien w terminie trzech dni od daty uzyskania środka przewozowego zawiadomić o tym prezydium właściwej rady narodowej, doręczając równocześnie zapotrzebowanie na ten środek przewozowy.

Art. 12. 1. Osoby wyznaczone w nakazie do dostarczenia środka przewozowego są obowiązane dostarczyć go uprawnionemu w stanie, określonym w art. 4, w terminie i miejscu oraz na okres czasu, oznaczony w nakazie.

2. W przypadku zatrzymania środka przewozowego przez czas dłuższy od oznaczonego w nakazie uprawniony jest obowiązany udzielić pomocy w uzyskaniu

przez obsługę środka przewozowego paliwa lub paszy dla zwierząt.

3. Środek przewozowy może pozostać w dyspozycji uprawnionego jednorazowo przez czas nie dłuższy od trzech dni.

Art. 13. 1. Jeżeli osoba wyznaczona w nakazie dostarczenia środka przewozowego nie wykona tego obowiązku, prezydium właściwej rady narodowej zastępuje względem tej osoby przymus bezpośredni.

2. Jeżeli opóźnienie w uzyskaniu środka przewozowego od osoby wymienionej w ust. 1 w drodze przymusu bezpośredniego, grozi niebezpieczeństwem, prezydium właściwej rady narodowej dostarczy uprawnionemu środkowi przewozowemu od innej osoby.

Art. 14. Korzystający ze środka przewozowego obowiązany jest zwolnić go po wykorzystaniu i wydać obsłudze (woźnicy, kierowcy) pisemne zaświadczenie, stwierdzające czas (dnie, godziny) korzystania ze środka przewozowego.

R o z d z i a ł 4.

Wynagrodzenie i odszkodowanie.

Art. 15. 1. Za dostarczenie środka przewozowego należy się osobom wymienionym w art. 3 wynagrodzenie.

2. Stawki wynagrodzenia za dostarczane środki przewozowe niemechaniczne ustalają corocznie w miesiącach styczniu i lipcu dla poszczególnych powiatów i rodzajów środków przewozowych prezydium wojewódzkich rad narodowych w porozumieniu z właściwymi dowódcami okręgów wojskowych i szefami wojewódzkich urzędów bezpieczeństwa publicznego i ogłaszają w dziennikach urzędowych województw.

3. Stawki wynagrodzenia za dostarczane środki przewozowe mechaniczne ustala w drodze zarządzenia Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrami: Finansów, Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego.

4. Stawki wynagrodzenia będą określone według rzeczywistych kosztów utrzymania środka przewozowego wraz z paliwem względnie paszą dla zwierząt oraz obsługą i powinny również uwzględniać ewentualne zużycie środka przewozowego.

Art. 16. 1. Wynagrodzenie za dostarczenie środka przewozowego wypłaca władza lub organ, który zgłosił zapotrzebowanie na dostarczenie środka przewozowego.

2. Wypłata wynagrodzenia następuje najpóźniej w ciągu 14 dni po zwolnieniu środka przewozowego za pośrednictwem prezydium rady narodowej, które wydało nakaz dostarczenia środka przewozowego.

Art. 17. 1. W przypadkach uszkodzenia, zniszczenia lub utraty środka przewozowego, które nastąpiło bez winy osób wymienionych w art. 3 lub obsługi w czasie i w związku albo w następstwie dostarczenia

środku przewozowego na potrzeby wojska lub służby bezpieczeństwa publicznego, należy się odszkodowanie.

2. Przyznanie odszkodowania i ustalenie jego wysokości następuje w drodze orzeczenia prezydium powiatowej rady narodowej, wydanego w trybie przepisów o postępowaniu administracyjnym.

3. Odszkodowanie wypłaca władza lub organ, który zgłosił zapotrzebowanie na dostarczenie środka przewozowego.

4. Poszkodowany może w ciągu miesiąca od dnia doręczenia orzeczenia, wymienionego w ust. 1, dochodzić roszczenia o odszkodowanie w drodze sądowej względnie w drodze postępowania arbitrażowego, jeżeli należy do jednostek wymienionych w art. 2 ust. 1 dekretu z dnia 5 sierpnia 1949 r. o państwowym arbitrażu gospodarczym (Dz. U. R. P. Nr 46, poz. 340).

Art. 18. Jeżeli osoba, obsługująca dostarczony środek przewozowy, bez własnej winy w czasie i w związku z wykonywaniem tej obsługi doznała uszkodzenia zdrowia, powodującego utratę zdolności do pracy zarobkowej, albo wskutek tego uszkodzenia poniosła śmierć, przysługuje tej osobie lub osobom po niej pozostałym prawo do zaopatrzenia inwalidzkiego w trybie i na zasadach, określonych w przepisach, normujących zaopatrzenie inwalidzkie osób, które doznały uszkodzenia zdrowia lub poniosły śmierć wskutek służby wojskowej.

R o z d z i a ł 5.

Przepisy karne.

Art. 19. 1. Kto nie wykona nałożonego na niego obowiązku dostarczenia środka przewozowego — podlega karze aresztu do jednego miesiąca lub karze grzywny do 50.000 zł albo obu tym karom łącznie.

2. Orzekanie w sprawach wymienionych w ust. 1 następuje w trybie postępowania karno-administracyjnego.

R o z d z i a ł 6.

Przepisy końcowe.

Art. 20. Z dniem wejścia w życie ustawy traci moc rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 listopada 1927 r. o obowiązku dostarczania środków przewozowych na rzecz wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 883).

Art. 21. Wykonanie ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów oraz Ministrom Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 22 Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *B. Bierut*
Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*
Minister Obrony Narodowej: *w. Korczyński*
Minister Bezpieczeństwa Publicznego: *St. Radkiewicz*